

Лозинський Олег Михайлович

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практичної психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, керівник ГО «Львівський аналітичний дім»
E-mail : lviv-forum@ukr.net ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3435-5753>

ПСИХОДІАГНОСТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ДО КОРУПЦІЇ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для відбудови української економіки, зруйнованої ворогом інфраструктури та житла у післявоєнний період, як передбачається, світовою спільнотою будуть виділятися дуже великі суми фінансової допомоги. Їх цільове та ефективне використання залежатиме, зокрема, від політичних реформ в Україні, скерованих на впровадження превентивних засобів для зменшення корупційних ризиків у структурах державного управління, якісного *конкурсного відбору та атестації* спеціалістів державної служби та суддів українських судів, що враховують не лише їх професійну компетентність, але й «добročесність», «управління конфліктами» інтересів, інтолерантності до державної зради, колабораціонізму.

Не є новиною, що наявні методи і засоби перевірки названих вище особистих характеристик представників влади не є ефективними, через що:

1) Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index — CPI) в Україні є *незадовільним* (35% в 2024 р., хоча є позитивна динаміка на 7% за останні 10 років) [1];

2) із загальної чисельності 160 тис. державних службовців впродовж 2022-2025 рр. [2] кількість підозрюваних, причетних до злочинів проти нацбезпеки сягнула майже 10% (за інформацією ДБР 2,6 тис. кримінальних проваджень за ст. «Державна зрада»; за інформацією СБУ 3,7 тис. кримінальних проваджень за ст. «Державна зрада», і 10 тис. кримінальних проваджень за ст. «Колабораційна діяльність») [3; 4].

У травні 2021 р. ми зверталися до Національного агентства України з питань державної служби (НАУПДС) з науково перевіреними методичними пропозиціями щодо вдосконалення процедури перевірки «добročесності» та «управління конфліктами». Керівник НАУПДС Наталія Алюшина вказала, що «порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на

зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. №171» (лист НАУПДС №3973/07.01-21 від 10.06.2021 р.) і його немає можливості змінити.

З огляду на це ми знову наголошуємо, що слід вдосконалити процедури перевірки «добročесності» та «управління конфліктами» претендентів на зайняття посад з відповідальним або особливо відповідальним становищем, та посад з підвищеним корупційним ризиком. Можна використовувати для цієї мети результати дисертаційного дослідження, проведеного в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України впродовж 2011-2021 рр. [5; 6; 7; 8]. Результатом цього наукового дослідження є багатостороння перевірка валідності, надійності *діагностичних шкал* для емпіричної оцінки рівня «інтолерантності до корупції» претендента. Шкали діагностують чотири групи індивідуально-психічних *індикаторів*, які визначають ступінь толерантності-інтолерантності до корупції:

- *Когнітивні* – шкали «критичність в ухваленні рішень», «амбівалентність до корупційних ситуацій»;
- *Особистісні* – шкали «самототалітаризм», «загальна самоєфективність», «патерналізм до інститутів влади»;
- *Моральні* – шкала «толерантність до аморальності в діловій сфері», «макіавеллізм»;
- *Вольові* – шкали «антикорупційна спроможність», «радикалізм до корупції».

Психологічна перевірка «добročесності», «управління конфліктами» може бути застосована під час прийому на роботу або під час планової атестації. Результати діагностики потрібні у таких випадках: а) коли є два фіналісти конкурсу з близькими результатами; б) коли посада має значні корупційні ризики.

Процедура психологічної перевірки «інтолерантності до корупції» наступна: претенденти проходять психологічне тестування на комп'ютері тривалістю до 50-60 хв., схожим чином, як це відбувається під час відбору або атестації поліцейських, електриків, машиністів поїздів, пілотів і т.п. Запитання і твердження шкал для виявлення «інтолерантності до корупції» є серед «нейтральних» запитань інших тестів, тому претендент їх не ідентифікує, що дає змогу уникнути соціально бажаних відповідей і запобігає фальшуванню результатів діагностики.

Висновок. Пропонуємо ввести доповнення до «Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб...», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. №171 у формулюванні: *«...перевірку «добročесності» та «управління конфліктами» проводити шляхом комп'ютерної психодіагностики за особистісними, когнітивними, етичними, вольовими індикаторами».*

Внаслідок впровадження такої перевірки «добročесності» та «управління конфліктами» можливо підвищити якість прийнятих на державну службу державних службовців, що матиме позитивний вплив на загальну ефективність діяльності державної служби у поствоєнний період відбудови України.

Список використаних жерел

1. Індекс сприйняття корупції. URL : <https://cpi.ti-ukraine.org/>
2. Дашборд щодо кількісного складу державних службовців в Україні. URL: <https://nads.gov.ua/test?v=66de8f59549ff>
3. ДБР розслідує понад 2,6 тис. справ про зраду та колабораціонізм: понад 1,4 тис. підозрюваних, 1,2 тис. справ у суді. URL: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-rozslidue-ponad-2-6-tis.-sprav-pro-zradu-ta-kolaboracionizm-ponad-1-4-tis.-pidozryuvanih-1-2-tis.-sprav-u-sudi>
4. На сьогодні відкрито понад 9000 кримінальних справ щодо колабораціонізму. URL: <https://hromadske.radio/news/2025/04/04/na-sohodni-vidkryto-ponad-9000-kryminalnykh-sprav-shchodo-kolaboratsionizmu>

5. Лозинський О. М. Психологічні чинники інтолерантного ставлення громадян до корупції : ...дис. ...канд. псих. наук : 19.00.05. Ін-т соц. та політ. психол. НАПНУ, Київ, 2021. 277 с. URL : https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Dis_Lozynskyi.pdf
6. Лозинський О.М. Взаємовпливи корупційної організаційної субкультури та психологічних настанов громадян у підходах необіхевіоризму // Психологічні виміри культури, економіки, управління : Науковий журнал. Україна, Львів. Вип.XV, 2018. С. 72-92. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/handle/123456789/14888>
7. Лозинський О.М. Перевірка надійності та валідності діагностичних шкал для дослідження антикорупційного потенціалу громадян // Психологічні виміри культури, економіки, управління : Науковий журнал. Україна, Львів. Вип.17, 2019. С. 23-53. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/handle/123456789/14886>
8. Лозинський О..М. «Інтолерантність до корупції» як критерій конкурсного відбору на зайняття посад державної служби // Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 3. К. : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 155 с. С.47-49. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/handle/123456789/12071>

Заявка на участь у міжнародній науково-практичній конференції
«Судова експертиза: європейська інтеграція та цифрова трансформація»

Львівський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр

Міністерства внутрішніх справ України

05.11.2025 р.

lviv.ndekc.conf@gmail.com

Прізвище / Last name Ім'я / Name	Лозинський Олег Михайлович
Науковий ступінь, вчене звання, почесне звання / Academic degree, academic title, honorary title	кандидат психологічних наук
Посада / Position	-старший викладач кафедри практичної психології та педагогіки https://ldubgd.edu.ua/content/lozinskiy-oleg-mihaylovich -керівник
Назва установи, закладу (повністю) / Name of the institution, institution (in full)	-Львівського державного університету безпеки життєдіяльності -Громадська організація «Львівський аналітичний дім». ЄДРПОУ 34167033. URL: https://opendatabot.ua/c/34167033
Прізвище та ім'я співавтора (ів) / Surname and first name of co-author(s)	-
Назва доповіді / Title of the report	Психодіагностичні інструменти ідентифікації інтолерантності до корупції у сфері службової діяльності
Контактний телефон / Contact phone number	0959173362
Електронна адреса / E-mail address	E-mail : lviv-forum@ukr.net

Контактна інформація

Адреса: м. Львів, 79040, вул. Конюшинна, 24.

Фактична адреса: вул. Збиральна, 24.

Електронна пошта:ndekc@lv.police.gov.ua

Телефони

Приймальня директора:(032) 262-52-19

Бухгалтерія:(032) 262-20-34

Канцелярія:(032) 262-17-87